

היכל

מאסף תורני
לעמל התורה ועיון ההלכה

בענייני ברכות ותפילה

קהילת
בני הר נוף
ירושלים
תורה

היכלא

שיעורים וחידושים פרפראות ופנינים
תורה והלכה אגדה ומחשבה
מגדולי התורה וההוראה
וחובשי בית המדרש

בענייני ברכות ותפילה

קהילת
בני הר נוף
ירושלים
תורה

גליון ח - ניסן תשע"ט

היכלא

מאסף תורני היכלא

ת.ד. 43263 ירושלים

מיקוד: 9143102

דואר אלקטרוני:

Kovetz@BneiTorah.org

המו"ל: היכלא ירושלים

העורכים:

הרב יעקב ישראל מקלב

הרב אליעזר רובין

חברי מערכת:

הרב הלל גרינוולד

הרב אביעד וייל



כל הזכויות שמורות

למערכת היכלא

אין להעתיק או לצלם

מפרסומי המאסף

ללא רשות בכתב מהמו"ל

PRINTED IN ISRAEL

כריכה ושערים: צ. סלמון

להשיג: קהילת בני תורה

רח' אגסי 5 הר נוף - ירושלים

וכן: ברח' חברון 22 דירה 5

בני ברק

• בעזרת השי"ת אנו מתכבדים להגיש לקהל קוראינו את גליון היכלא ח בעניני ברכות ותפילה, היוצא לקראת חג המצות תשע"ט ומצטרף לגליונות היוצאים תמידים כסדרן בעז"ה. בגליון זה זכינו להרבה חידושי תורה ממרנן שליט"א כאשר תחזה עין הקורא מישרים.

• אנו שבים וקוראים לשוחרי התורה די בכל אתר ואתר לשלוח משופרי שופרא דילהון, לזכות את הרבים בדברי תורתם. אורך המאמרים, הוגבל לכדי שמונה אלף תוים (כולל רווחים), וכל המקצר ומברר דבריו יפה הרי זה משובח. לא נוכל להדפיס מאמרים ארוכים יותר.

• יתקבלו בברכה גם הערות קצרות בענינים שונים לכל מילי מעלייתא דאידי דזוטרי מירכסי. גם אלו יעברו תחת שבט ועדת הרבנים המבקרים שליט"א, ויודפסו רק הערות שיעמדו בכור המבחן. הדברים אמורים גם לגבי מכתבי הערות על דברי הרבנים שליט"א שבגליונות קודמים.

המערכת

קהילת
בני
תורה
הר נוף
ירושלים

תבנית ההיכל

היכל המלך

- רבי מיכאל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל
ג. תפילה עמוד העולם.....
- רבי ישראל אליהו ויינברוב זצוק"ל
יב. תפילת שבת.....
- רבי רב יפה זצוק"ל / מנהל רוחני דישיבת כנסת חזקיהו, כפר חסידים
יז. כח התפילה וגודל מעלתה.....
- רבי שריה דבליצקי זצוק"ל
כג. דברי הלכה בדיני תפילה.....
- רבי עקיבא קיסטר זצוק"ל / ר"מ בישיבת יד אהרן
ל. בענין הזכרת ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת המזון.....
- ☆ ☆ ☆
- רבי שלום יוסף גלבר / מז"ס נתיבות שלום וארחות שבת
לב. טלטול מחלל שהפכוהו לבית אל חדרי הבית.....
- רבי מנחם כהן / ר"מ בישיבת נתיב הדעת
לד. ברכת המזון במאכל גזול.....
- רבי שלמה ליפשיץ / רב קהלת יסודות – פרדס כץ בני ברק
לט. תפלת הדרך על ידי שמיעה מאחר וביסוד תקנת תפלת ציבור ותפלת המוספין.....
- רבי יעקב לנדו / מו"ץ במודיעין עילית
מח. בענין ברכת פרי שהשתנה.....
- רבי יהודה שמואל מלר / ר"מ בישיבת פוניב'ו
נו. ביסוד זמן פלג המנחה לר"י למעריב ולשאר דיני התורה.....
- רבי דוד מרדכי מרגליות / ר"מ בישיבת כנסת יצחק – קרית ספר
סב. בענין קטן שהגדיל וגר שנתגייר לענין ברכת המזון.....

רבי חגי אֵלִישֵׁב נאה / מח"ס 'שער היחוד', 'דעת אורח' ושא"ס

עא ברכה על עוגיות וממתקים מקוקוס

רבי שלמה פויזן / רב שכונת נאות הפסגה מודיעין עלית ומר"ץ בבתי החוראה בבני ברק

עח בדין ק"ש ותפלה של ערבית אחר הצות

רבי אליעזר פולק / ראש כולל נדבורנא בירושלים ומח"ס 'פרי אליעזר'

פט השוכח הזכרה וחוזר ומתפלל - אם תפילתו הראשונה לבטלה

רבי משה שאול קליין / רב שכונת אור החיים ודומ"ץ זכרון מאיר בני ברק

קכ האם דרבנן יכול להוציא דברי קבלה

רבי שמואל קרביץ / מראשי כולל 'מורשה ודעת' בני ברק

קכט הערות בהלכות ברכות המצוות

רבי אברהם יצחק הכהן רובין / רב קהילת בני התורה ברחובות וחבר בד"ץ "שארית ישראל"

קלג בדיני אמירת המלך הקדוש והמלך המשפט

רבי שבח צבי רוזנבלט / חבר בד"ץ שארית ישראל וראש בתי החוראה בבני ברק

קלט הערות לדינא בחמץ ומצה

רבי אפרים רוטשילד / מראשי ישיבת תורה בתפארתה

קמה קריאת שמע וברכות במקום צואה

רבי יוסף הכהן רפפורט / ראש כולל מרכז תורני לאברכים - בני ברק

קנ בדיני ברכת ברקים ורעמים וברכת הקשת

רבי יצחק שוורץ / מראשי ישיבת כנסת ישראל - סלבודקא. בני ברק

קעט בענין ספק ברכות בברכת הנהנין

רבי שמואל יוסף שטיצברג / מח"ס 'שערי הברכה'

קפו דין חולי צליאק בברכת המוציא ובדין קידוש במקום סעודה

רבי צבי שרעין / רב קהילת החרדים ברמת אשכול ומראשי ישיבת תורה אור

קצד אמירת הלל בר"ח ומועדים אחר שכבר אמרו מזמורים אלו לפני התפילה

היכל השבת

הרב שלום יוסף גלבר והרב יצחק מרדכי הכהן רובין / מחברי ספר ארחות שבת
הנאה ממלאכות שנעשו על ידי נכרים בשבת בפקודת השלטון [ונוגע לנטיעה

ברכבת במנהרות שנכרים עשו מלאכות בשבת בכרייתן]..... רג

הנאה ממועשה שבת של נכרי * הנאה ממלאכה שעשה נכרי עבור ישראל
בפרהסיא * מידת חסידות שלא ליהנות לעולם ממלאכת נכרי שנעשתה
בפרהסיא * פעולות שהשלטון עושה באיסור האם יש בהם קנס דמעשה שבת
לאסור אותם לעולם * האם יש להמתין מליהנות בשיעור הזמן של "כדי
שיעשו" * ספק כמה שבתות נתחללו.

בגדים שתפורים בהם דיסקיות מתהפכות [המכונים "פייטים" מתחלפים]..... ריא

מלאכת צובע * מלאכת כותב * מלאכת מוחק * אותיות או ציורים המוכנים
מראש.

קריעת טיטולים העשויים כעין מכנס..... רטו

☆ ☆ ☆

היכל הדעת

מורינו הרב יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א

בעניין קביעות סעודה בחולי צליאק

ונוגע לעניין קידוש במקום סעודה ואכילה בסוכה וסעודה שלישית ועוד..... ריז

קידוש במקום סעודה * מי שאינו אוכל פטור מקידוש * מה נחשב סעודה
ל'קידוש במקום סעודה' * קידוש במקום סעודה למי שכל מאכלו הוא דברים
שאינם מחמשת מיני דגן * לשמוע קידוש מאחר * קביעות סעודה בסוכה *
אכילה בסעודה שלישית.

הברכה על מיני מאכל שמערבים בתוכם מיני מזונות..... רכד

כל שיש בו מחמשת מיני דגן מברכים עליו בורא מיני מזונות * מין דגן שניתן
בתבשיל בתורת טפל * שקדי מרק וקרוטונים נחשבים כטפל ולא כעיקר *
תבלין נחשב לטפל אף שמטרת ליתן טעם במאכל * שקדי מרק וקרוטונים
ניתנים לטעם ולא לסעוד את הלב * ברכת מאכל המכונה "שניצל" * גלידה
שמערבים בה שברי עוגיות * שוקולד שמערבים בו שברי עוגיות * שוקולד
שמערבים בו שברי מצה.

רכז.....הברכה על פריכות אורז "נימוחות"

רכט.....עיונים בדין ברכת הטוב והמטיב על היין

בדעת הלחם חמודות המובא במשנ"ב סי' קע"ה * ברכת הטוב והמטיב כששותה מיץ ענבים ואח"כ יין * בענין ברכת הטוב והמטיב בליל הסדר * האם מהני לערב כוס ראשון של ד' כוסות מכל היינות כדי להפטר מברכת הטוב והמטיב.

רלט.....קריאת מגילת רות לפני תפילת שחרית

רמב.....קטן לעלות למפטיר בקריאת המוספין במועדים [ונוגע גם לענין ד' פרשיות]

דברי הרמ"א בדין קריאת קטן מפטיר של פרשת המוספין ובארבע פרשיות * קטן עולה למנין שבעה * מחלוקת הראשונים האם קטן עולה למפטיר בפרשת המועדים * בדברי הפרח שושן * האם דברי הפרח שושן נאמרו גם לענין קריאת המועדים * בדברי הרמ"א בקריאת קטן בד' פרשיות * מי מוציא את הציבור ידי חובתם העולה או הש"ץ.

רנ.....במי שדילג ברכת יוצר האדם ונזכר לאחר שבירך ברכת אשר יצר את האדם

דברי ספר עצי ארזים שברכת אשר יצר כוללת בתוכה את ברכת יוצר האדם * דברי אגרת הרמב"ם * המברך ברכה שניה שכללה את הראשונה האם חוזר ומברך * האם גם בברכות השבח אמרינן שהמברך ברכה כוללת אינו חוזר ומברך * ביאורים אחרים בראשונים בברכות יוצר האדם ואשר יצר * מו"מ בדברי העצי ארזים.

חליפת מכתבים בכמה עניני הלכה בין מורינו הרב והגרי"מ שטרן שליט"א

רנד.....מכתב מורינו הרב שליט"א

לפני עיור דאורייתא במכשילו באיסור דרבנן * סירוק פאה נכרית בשבת * השימוש באזיקונים בשבת * כניסת אשת כהן מעוברת לבית חולים * פת הנאכלת כטפילה אכילתה מחוץ לסוכה * הדלקת נרות חנוכה במי שמבקר את הוריו וחוזר אחר כך לביתו הקבוע * חוט חשמל המחובר לכלי חשמלי האם טעון טבילה * ללקט שערה לבנה מחברו בשעה שהוא ישן * טבילת אשה לפני שהתברר לה שהיא טהורה * מי גשמים שמחלחלים ממרפסת לדירה התחתונה על מי מוטל לתקן * טענת מום באשה שקנתה פאה נכרית ונתקלקלה אחרי כביסה הראשונה * בנידון כניסת כהן לבית חולים לבקר חולה או לטיפול רפואי.

רסב.....תשובות הגרי"מ שטרן שליט"א

פת הנאכלת כטפילה אכילתה מחוץ לסוכה * בנידון כניסת כהן לבית חולים לבקר חולה או לטיפול רפואי * טענת מום באשה שקנתה פאה נכרית

ונתקלקלה אחרי כביסה הראשונה * חוט חשמל המחובר לכלי חשמלי האם
טעון טבילה * סירוק פאה נכרית בשבת

מכתב מורינו הרב שליט"א בגררי חיוב מצות פו"ר..... רסה

☆ ☆ ☆

היכל ההוראה

מורינו הרב יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א

הכשרה לפסח של כיריים חצובות ומכשירי סינון מים [מיני בר] למיניהם..... רסט

הכשרת מכשירי סינון המיועדים למים חמים [מיני בר] * הכשרת חצובות
שעל גבי הכיריים * פלטה חשמלית * כיריים חשמליות * כיריים קרמיות *
כיריים אינדוקציה * סירים מצופים למיניהם [אמייל, קרמי, טפלון, אבן].

כשרות תרופות לפסח ולימות השנה..... ערה

איסורי אכילה לחולה ולבריא * נפסל ממאכל אדם * מה נחשב נפסל ממאכל
אדם * מאכל שהוא כעפר * אוכל שאין בו טעם * ההבחנה בין אכילה שלא
כדרך לבין נפסל מאכילה * דיני נפסל מאכילת אדם ומאכילת כלב בפסח *
סברת אחשביה * האם אסור מהתורה או רק מדרבנן * האם גם בשאר
מאכלות אסורות נאמר דין אחשביה * מה הדין באפר ממש או דבר מר
לחלוטין האם שייך סברת אחשביה * אחשביה בגוונא שאינו מתכוין *
אחשביה בנטילת תרופות * בליעה האם דינה כאכילה * כרכו בסיב * בליעת
תרופה * בליעת קפסולות * חשש כשרות בקפסולות * שמן דגים המונח
בקפסולות * תרופה לחולה ולמצטער * נטילת ויטמינים ותוספי תזונה *
האכלת תרופה לקטן * העדפת תרופה עם הכשר על פני תרופה בלי הכשר
* מכירת חמץ.

נידונים הלכתיים הנוגעים לתמ"א 38..... רפה

מתי יכול שותף לכפות הוצאות על חברו * כפיה על השתתפות בת.מ.א. 38
* מפקח על בתים משותפים דינו כערכאות * חזרה מחתימה * האם מותר
ליזם לבנות בבנין שהרבים כפו את המועטים.

האם אפשר להחליף שדכן או שמחויבים להמשיך עם המציע הראשון..... רפז

גדר חיוב התשלומים לשדכן ומתווך * דין יורד בגוונא שלא השביח נכסים *
שדכן שבא מעצמו ואחר כך קיבל אישור להציע את השידוך * שדכן דינו

כקבלן * חזרה משכירות שדכן * בדברי האחרונים בנידון חזרה משדכנות *
תשלום לשדכן שהחליפו אותו * בעל רעיון אינו נוטל שכר.

טבילת כלי שמחובר בו חוט חשמל..... רצא

דברי הראשונים בדין ידות הכלים שעתיד לקוצצן * האם חוט החשמל נחשב
כידות הכלים.

חשש רבית בבנקים שמציעים פטור מעמלות..... רצו

חזרה שיש בו רבית אך הוסיפו בשטר שהכל על פי היתר עיסקא..... רצט

שטר שיש בו רבית * תלית ההלוואה שנעשתה בדרך היתר * שטר של עיסקא
שאין בו שכר טירחא - באדם גדול תולים להיתר * האם בעיני דוקא אדם
גדול * אנשים שאינם בקיאים בהלכות רבית אבל דקדקו לכתוב שהכל על פי
היתר עיסקא * אדם שאינו שומר תורה ומצוות שחתם על שטר שכתוב בו
שהוא על פי היתר עיסקא * היתר עיסקא שבבנקים * כשיש סתירה בשטר
נקטינו כלשון שכתב בסוף.

שכנה שלווה מוצרים האם יכולה להחזיר סוג יקר יותר..... שג

השתתפות בני משפחה פרוזים אצל המוקפים בסעודת פורים שחל בערב שבת..... דש

מקור הדין של איסור עשיית סעודה גדולה בערב שבת * השתתפות בני
הפרזים בסעודת בני הכרכים אינה נחשבת לסעודת מצוה * השתתפות
הפרזים אצל הוריהם כאשר הדבר מוסיף בשמחתם של ההורים * גדר איסור
עשיית סעודה גדולה בערב שבת * מי נחשב שבא לשמח את הוריו * אכילה
באופן שרגיל לכל בכל השנה * השתתפות בסעודה גדולה באופן שנמנע
מאכילת פת.

חזרת רופאים ואחיות בשבת לביתם מחוץ לייב מיל על ידי נכרי..... שט

הרב מאיר טרגר / רב קהילות האברכים גבעת שאול ירושלים ומו"ץ בבית ההוראה

בעניין ברכה על המשקים קודם הסעודה..... שיג

הרב חנוך אלבק / רב בית הכנסת המרכזי רמת בית שמש ג' ומו"ץ בבית ההוראה

תכף לנטילה ברכה..... שיז

היכלא דנהורא

הרב יצחק מרגר

שבת הגדול ועוד עניני פסח יום שני של פסח, יז ניסן, ימים טובים ימי דין..... שכז

הרב משה קוטקס

'חריין' ושאר מאכלים טחונים - אם האוירים ביניהם מצטרפים..... שנ

☆ ☆ ☆

תפילה

הרב רון אילן

בענין הליכה לבית כנסת מרוחק..... שפא

הרב דוד אריאב

אסוותא לבר נש בהאי עלמא בכל יומא..... שצג

הרב שמעון בא-גד

בדין הזכרות בתפילת ליל שבת..... תא

הרב זאב בורנשטיין

תפילת שחרית אחר ד' שעות..... תה

הרב שמואל ירוחם גולדשטיין

בענין כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו..... תכ

הרב יהואל נתן הירש

תשלומין בקריאת שמע ובתפילה..... תכד

הרב בנימין המונד

הקובע מקום לתפילתו..... תכח

הרב יעקב זוננפלד

כמה ביאורים בעניני תפילה..... תלב

הרב ישראל מאיר זלושינסקי

בגדר ברכות קריאת שמע..... תלו

הרב נפתלי לייבערמן

בדין האיסור להתפלל מאחורי ביהכ"נ

ובדין הכריעה בברכו ומודים כנגד שאר הציבור.....תמד

הרב הדר יהודה מרגולין

על טעות בזמן קריאת שמע (מג"א) המופיע בלוחות.....תמט

הרב אליהו פלדמן

האם ותיקין עדיף מתפילה בציבור.....תנה

הרב ראובן פרידמן

שבת מברכים - ברכת החודש.....תסא

הרב יעקב אוריאל קרייזלר

תפילה ובקשה על ידי אמצעי.....תעד

הרב יעקב מאיר רוטנמר

בענין פלוגתת הראשונים בדין ברכת התפילין.....תעז

הרב יואל רייבין

תפלה במקום קרבן.....תפז

הרב דוד שטרן

בעניין יצאו מקצתם.....תצ

הרב יואל שילה

הכרזת המולד בבית הכנסת.....תצז

הרב ראובן שפירא

ביסוד חיוב תפילת הדרך.....תקג

ברכות

הרב דניאל אברהם

היסח הדעת בברכה אחרונה.....תקיא

הרב שאול גינזבורג

הפסיק בין הברכה לאכילה או לקיום המצוה אם צריך לחזור ולברך.....תקטז

הרב משה ווקס

בירך על פרי ממין אחד ואח"כ רוצה לאכול ממין אחר.....תקכא

הרב אברהם כהן

בענין ברכת שהחיינו.....תקכה

הרב פריץ לוי

לישוב המנהג שאין מברכין 'על המחיה' על פת הבאה בכסנין.....תקלב

הרב יאיר עקיבא לוקמברג

בגדרי שביעה בפת ובפת הבא בכיסנין.....תקלה

הרב יוסף ניסנבוים

בגדר העניין באמירת בשכמל"ו לאחר ברכה לבטלה.....תקלט

הרב בנימין קצנלבוין

הברכה בלידת תאומים.....תקמד

הרב יהונתן קרמן

פת הבאה בכסנין.....תקנב

הרב יצחק רזנגרמן

בגדר חיוב ברכת הנהנין.....תקנט

☆ ☆ ☆

שולי ההיכל

הערות והארות בשולי גליוני היכלא

- היכלא ז -

רבי שלום יוסף גלבר - בעניני עירובין.....תקסג

רבי משה פטרובר - בענין אמירה לנכרי בגרם מלאכה, ובדבר שנחלקו בו הפוסקים.....תקסד

רבי יעקב לנדו - בעניני עירובין.....תקסה

הרב יוסף פליסקין - גזירת תיקון כלי שיר בשבת ויו"ט.....תקסט

☆ ☆ ☆